

VZGOJA = UČENJE ZA ŽIVLJENJE / Vanja Mihelič / Vrtec pri OŠ dr. Antona Debeljaka Loški Potok

Vzgoja je proces oblikovanja človekove osebnosti, poteka celo življenje in je nujna za posameznika in družbo. Vsak posameznik (v nadaljevanju otrok) je vključen v družbeno okolje, saj je to pogoj za preživetje. Odrasli smo tisti, ki otroku kot posamezniku predstavimo ustaljene in dogovorjene norme in od nas je odvisno, na kakšen način predajamo običaje, znanje, izkušnje, vzorce vedenja itd. Zavedati se je treba, da moramo na otroka vplivati načrtno in namerno. Otrok se prilagaja odraslemu in se obenem podreja zahtevam družbe.

KAKŠNO JE POSLANSTVO NAS ODRASLIH?

Priprava otrok na življenje je ena izmed najtežjih nalog odraslih. Skozi otroštvo naj bi se otroci naučili postati odgovorni posamezniki s pozitivnimi značajskimi lastnostmi. Poslanstvo odraslega je, da se osredotoča na življenjske veščine, ki otrokom omogočajo graditev lastnih vrednosti in samozavest, samodisciplino, obenem pa je potrebno razvijati odgovornost do družbe. Naučiti jih je potrebno pomagati drugim, spoštovati sebe in druge, izboljšati samopodobo, razviti smisel za fair play ...

Ali nam to uspeva?

Otrok ne potrebuje idealnih staršev – zadoštuje mu, da so dovolj dobri. V tem odnosu sta vedno dve strani (starši in otrok) in vsaka stran na svoj način oblikuje navezanost. Odnos naj bi bil po moči precej nesorazmeren, saj naj bi imeli starši v realnosti večino moči, otroci pa toliko, kolikor jim jo dodelijo starši. Če bomo dali otroku preveč ali premalo (npr. zaščite), mu bomo s tem otežili ali celo onemogočili ugoden osebnostni razvoj, kar pomeni, da ne bo razvil ustreznih prilagoditvenih mehanizmov, ki so orodja za uspešno soočanje in obvladovanje zahtev in odgovornosti, ki jih prinaša odraslo življenje. Ne smemo pozabiti, da otroka učimo za življenje in da se življenje ne prilagaja posamezniku. Pravilo učenja za življenje je enostavno: prilagajati se mora otrok.

UČENJE ZA ŽIVLJENJE V VRTCU

Kurikulum za vrtce (Bahovec idr. 1999) je nacionalni dokument, ki ga je potrebno gledati celostno. Je dokument, ki na eni strani spoštuje tradicijo, na drugi strani pa z novjšimi teoretskimi pogledi dopolnjuje in nadgrajuje delo v vrtcu. Vzgojiteljicam in vzgojiteljem predstavlja strokovno podlago za delo, oni pa so tisti, ki bodo ustrezno raven kakovosti dosegli, so tisti, ki bodo

teorijo izpeljali v prakso. Prav vzgojitelji otroke učijo in pripravljajo za življenje.

Predšolska vzgoja je pri nas tovrstnemu učenju precej naklonjena. Vzgojiteljice in vzgojitelji imajo odprte roke in možnosti, da otroke s svojim strokovnim znanjem pripravljajo na življenje.

Učenje za življenje se prične preko čutnih zaznav

Otroška igra je tista dejavnost, ki na najbolj naraven način združuje temeljna načela predšolske vzgoje in je v primeru, da je opredeljena dovolj široko – torej če jo razumemo širše kot samo v smislu t. i. akademskega ali razvojnega pristopa v predšolski vzgoji – razumljena kot način otrokovega razvoja in učenja v zgodnjem obdobju (Bahovec in sod. 1999).

Živimo v času in prostoru, kjer večino informacij sprejemamo preko vida in sluha. Ob tem pa ne smemo pozabiti na ostala čutila, ki so izrednega pomena za otroke, saj so ravno njihova čutila tista, ki jim dajejo prve in najbolj sigurne informacije o svetu, v katerem se nahajajo. Učenje za življenje se za najmlajše prične prav preko čutnih zaznav. V program vrtca so vključena vsa področja kurikuluma (gibanje, jezik, umetnost, družba, narava, matematika), s poudarkom na razvijanju čutil in urjenju veščin za vsakdanje življenje.

Naš vrtec se nahaja sredi neokrnjene narave, sredi polj in travnikov, v neposredni bližini gozda, tako da je otrokom na razpolago zelo veliko možnosti čutnega zaznavanja v naravnem okolju. Skozi čutne zaznave otrok spoznava svoje okolje in ga na ta način začena razumeti, saj je prav naravno okolje tisto, ki je najbolj spodbudno. Naš glavni cilj je vodenje otroka v razvijanje sposobnosti opazovanja, primerjanja, presojanja, sklepanja in odločanja.

Predstavljajte si otroke, ki plezajo visoko med razprostrtimi vejami mogočnega drevesa ali s palicami in kamni zaježujejo žuboreči potok. Predstavljajte si jih, kako globoko sredi gozda izdelujejo loke in puščice ali začudeno opazujejo zgubanega kačjega pastirja, kako leze iz bube. Vse to je del igranja v veličastni naravi – domišljajske igre, vznemirljive pustolovščine in osupljiva odkritja (Danks, Shofield 2007).

Gotovo se ob tem zapisu spomnimo na naše otroštvo, ki smo ga v večini preživeli na prostem, v naravi. Počeli smo nešteto stvari, ki so bile na trenutke tudi nevarne, vendar še zdaleč ne toliko, kot se zdijo sedaj »sodobnim staršem«. Naši starši so se zavedali, da je naravno okolje idealno za ustvarjalno igro. Vse pridobljene izkušnje so spodbujale celostni razvoj ter nam omogočale napredek na vseh razvojnih področjih.

Nikakor nočem reči, da v današnjem času taki starši ne obstajajo. Vsekakor obstajajo, vendar se je na splošno sama vzgoja skozi čas precej spremenila. Zakaj?

Aktivno učenje

V Kurikulumu za vrtce je načelo aktivnega učenja opisano kot zagotavljanje za učenje spodbudnega okolja, ki izhaja tako iz vzgojiteljičinega načrtovanega in nenačrtovanega usmerjanja kakor tudi iz otrokovih lastnih pobud (Bahovec idr. 1999: 16–17).

V ospredju učenja je razvijanje občutljivosti in zavesti o problemih, navajanje otroka na uporabo različnih strategij in pripomočkov pri iskanju odgovorov, omogočanje in spodbujanje otroka k verbalizaciji in drugim načinom izražanja.

Načelo aktivnega učenja torej zahteva, da v vzgojne dejavnosti v vrtcu vključimo celoto možnih vzgojnih dejavnikov in jih

med seboj ustrezno povežemo. Tako posamezne vzgojne teme povezujejo prosto in usmerjeno igro, naključne in načrtovane vzgojne teme, prilagoditev prostorske in časovne ureditve dnevnega režima, povezovalne vzgojnih ciljev iz naštetih področji dejavnosti v smiselne celote, dogodke, ki so povezani z medvrstniškimi odnosi ter odnosi med otrokom in vzgojiteljico, hkrati pa poskušajo k izvedbi pritegniti tudi starše otrok (Marjanovič Umek 2001).

ZAKLJUČEK

Zlata pravila učenja za življenje:

- Omogočajmo otrokom spodbudno okolje,
- spodbujajmo jih k aktivnemu učenju (učenje, ki otroka celostno, miselno in čustveno aktivira),

- spodbujajmo jih k uporabi čutnih zaznav,
- razvijajmo pozitivno osebnost,
- gradimo zaupanje in intenzivne odnose,
- krepimo občutke lastne vrednosti in
- naučimo jih prenosa in uporabe izkušenj v vsakdanjem življenju.

Če otrok živi s kritiko, se nauči obsojati.

Če otrok živi s sovražnostjo, se nauči bojevati.

Če otrok živi v sramotanju, se nauči sramu.

Če otrok živi v sramu, se nauči krivde.

Če otrok živi v strpnosti, se nauči

potrpežljivosti.

Če otrok živi ob spodbujanju, se nauči

zaupanja

Če otrok živi s pohvalo, se nauči ceniti.

Če otrok živi v poštenju, se nauči pravičnosti.

Če otrok živi v varnosti, se nauči vere.

Če otroka cenijo, se nauči imeti rad sam sebe.

Če otrok živi v prijateljstvu in sprejemanju, se nauči najti ljubezen v svetu.

(neznan avtor)

Literatura

Danks, F., Shofield, J. (2007). *Igrišča narave*. Radovljica: Didakta.

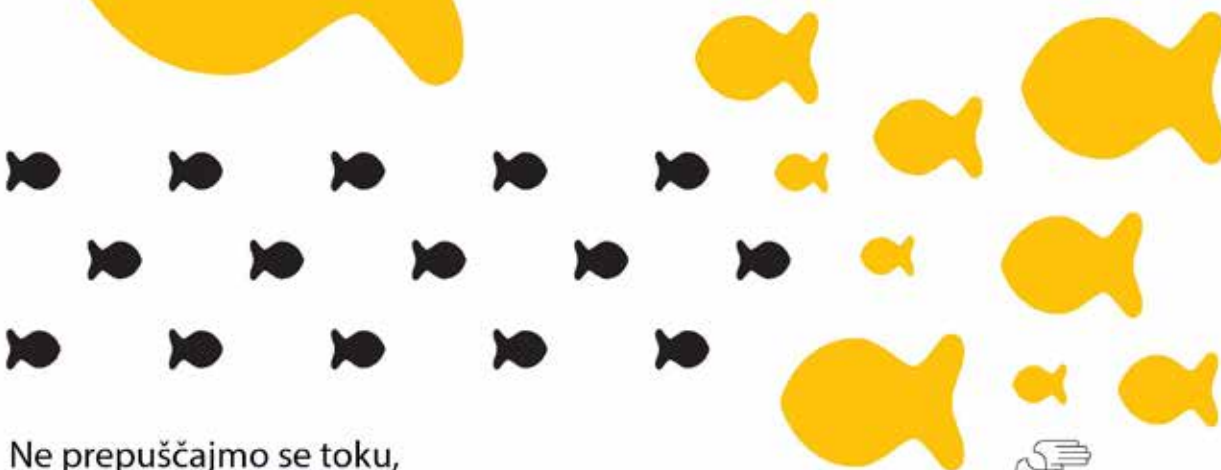
Bahovec, D. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Marjanovič Umek, L., Kroflič, R. idr. (2001). *Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce*. Maribor: Obzorja.

BREZPLAČNA OBJAVA

5. APRIL 2014

dan za
SPREMENJE

Ne prepuščajmo se toku,
spreminjajmo **SKUPAJ**.

